

VOKIETIJOS LB VALDYBOS¹ INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 9/10 (434/435)

1985 Kalėdos

GAIVAUS DŽIAUGSMO PER KALĖDŲ ŠVENTES,
GEROS SVEIKATOS IR DARBINGOS NUOTAIKOS 1986 METAIS
MIELIEMS "INFORMACIJŲ" SKAITYTOJAMS NUOŠIRDŽIAI LINKI

VOKIETIJOS LB ir VASARIO 16 GIMNAZIJOS KURATORIJOS
V A L D Y B O S

*

K u r e s a m e i r k u r e i n a m e ?

Netrukus žengsime per Naujųjų Metų slenkstį. Jų išvakarėse Bažnyčių, valstybių ir organizacijų vadovai žvelgs į praeinančius metus ir smaigstys gaires 1986-siems. Ir mums ta proga verta dirštelti kur esame ir kur einame. Medžiagos tokiems svarstymams teikia Vokietijos LB valdybos vicepirmininko ir Lietuvos kultūros instituto vedėjo Vinco Bartusevičiaus pranešimas Tautinės sąmonės išlaikymo išseivijoje mokslinei konferencijai 1985 lapkričio 23 ir 24 Čikagoje apie tautinės sąmonės išlaikymą Vak.Vokietijos lietuviuose. Pateikiame keletą jo minčių.

V.Bartusevičius spėja, kad šiuo metu Vak.Vokietijoje gyvena apie 10.000 asmenų, kurie galėtų dalyvauti lietuviškame gyvenime. Juos suskirsto į dvi pagrindines grupes su pogrūpiais: 1) senieji išseiviai - pabėgėliai ar tremtiniai - iš tėvynės išblokšti II pas.karo, ir 2) naujieji ateiviai, atvykę į Vak.Vokietiją po 1957 vokiečių repatriacijos dingstimi. Antroji grupė žymiai didesnė (sątykis 1:3). Pirmoje grupėje yra asmenų, gimusių ir subrendusių nepriklausomoje Lietuvoje, o antroje " " " " okupuotoje " ". Tie asmenys skirtingi savo galvosena bei nusistatymais, didesniais už normalius kartų skirtumus.

Kokios pas mus sąlygos jaunam žmogui pasisavinti tiek lietuviškumo, kad jis galėtų laikyti save lietuviu? Lietuvių Bendruomenė čia yra pagrindinė ir vienintelė organizacija, kuri turėtų rūpintis visais lietuvišką gyvenimą liečiančiais reikalais. Lietuviškoji visuomenė Vokietijoje negali sudaryti galimybės pilnai išsiskleisti visoms žmogaus galioms, negali išlaikyti atsparos prieš vokišką kultūrą bet kokioje srityje. Lietuviškas gyvenimas nesupa nei vyresniųjų, nei juo labiau jaunimo. Jis tepasireiškia retomis progomis. Mišriose šeimose lietuviškas auklėjimas iš viso neįmanomas. Sprendžiant iš vaikų, ateinančių į Vasario 16 gimnaziją ir lankančių liet.vaių vasaros stovyklą, siūlosi išvada, kad jie šeimose lietuvių kalbos nemokomi, nes dauguma lietuviškai nesu-pranta. Šeimai palikta viena, nėra organizuotų pastangų jai padėti. Nėra paveikių pa-stangų nei suaugusiems įdiegti tautinio išlikimo reikalingumą. Lietuviška aplinka Vo-kietijoje pasireiškia dažniausiai įvairiais minėjimais, kurie, išskyrus Kalėdų eglutes ir Motinos dienas, skiriami daugiausia suaugusiems. Lietuviškam jaunimui nepasiseka susiburti į stiprią organizaciją. Išskirtinę proga jaunuoliui įaugti lietuviškon kul-tūron teikia Vasario 16 gimnazija, kurią lanko 50-70 jaunuolių iš Vokietijos. Vokietijos LB valdybos kasmet ruošiamos vaikų vasaros stovyklos mažai veiksmingos kaip atlie-tuvinimo priemonė, kai atvažiuojantys vaikai lietuviškai nemoka.

Kiek šio krašto lietuviuose paplitusi lietuviška spauda, duomenų nėra. Daugiausia tau-tiečių pasiekia Vokietijos LB valdybos INFORMACIJOS. Jaunimas lietuviškos spaudos ne-skaito.

Nors lietuviai kunigai stipriai užsiangažavę lietuvių kultūrinėje bei visuomeninėje veikloje, lietuviškos parapijos vaikų tautiniame auklėjime nevaidina jokio vaidmens. Lietuviškas pamaldas lanko tik suaugusieji.

Nors naujieji ateiviai gausesni už senuosius, Vokietijos lietuvių organizuota veikla vis dar remiasi senaisiais išeiviais. Jau ir čia brendusi antroji senųjų išeivių karta matomai jungiasi į lietuvišką gyvenimą ir perima jo vadovavimą, bet ji nėra gausi.

Gale daroma LB vadovus įspėjanti išvada: šiandien matoma veikla ir aktyvumai ne tik kad kada nors sugrius, bet jie sugrius staigiai ir gana greitu laiku. Padėčiai kiek pagerinti reikėtų sutartinių šeimos, apylinkės, organizacijos, mokyklos ir visos bendruomenės pastangų.

VOKIETIJOS LB DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Hüttenfelde pradėtas lapkričio 1 vakare Vynmedžio (Rebstock) svetainėje. Vakarojo keliolika iš toliau atvykusių ir vietos bendruomenininkų.

Lapkričio 2 modernioje Pater A. Delpo centro salėje suvažiavimą atidarė ir pravedė Vokietijos LB valdybos pirmininkas dipl.inž. Juozas Sabas. Pirmiausia paprašė kiekvieną dalyvį prisistatyti. Priimta darbotvarkė.

Suvažiavimą žodžiu sveikino Australijos LB valdybos vicepirmininkas ir Canberros LB apylinkės pirmininkas dr.med. Antanas Stepanas. Lietuvių silpnybė - išsisklaidymas po pasaulį, o stiprybė - mūsų ryšiai. Australijoje gyvena apie 10.000 lietuvių. LB sąranga panaši į kitų kraštų. Stipriausiai veikia skautai, neblogai sportininkai ir kiek silpniau ateitininkai bei moterų draugijos prie parapijų. Didesniuose centruose (Adelaide, Sidney, Melbourn ir kt.) lietuviai turi savo namus. Ruošiami minėjimai, veikia chorai, tautinių šokių grupės, sporto klubai. Jaunimas 1987-88 ruošia VI Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą. Laukiama apie 120 jaunimo atstovų ir daug dalyvių. Ruošiama daug ekskursijų ir kitų pramogų ir ne Kongreso dalyviams. Prašė raginti Vokietijos liet. jaunimą ruošti tam Kongresui. Australijos liet. jaunimas sutiks visus išskėstomis rankomis. Jis turi daug entuziazmo, bet, deja, mažai bekalba lietuviškai.

Pranešimų eilę pradėjo Vokietijos LB valdybos pirmininkas dipl.inž. J. S a b a s. Šiemetinis Vasario 16 minėjimas Hüttenfelde sutraukė per 600 žmonių. Į nuo liepos 28 iki rugpjūčio 10 vykusią liet. vaikų vasaros stovyklą atvažiavo tik 12 vaikučių (8 iš Vokietijos ir 4 iš užsienio). Klausė - ar bevarta tokias stovyklas ruošti?

Rugpjūčio 10 Romuvoje įvyko Europos kraštų LB ir LJS vadovų suvažiavimas, dalyvaujant Pasaulio LB valdybos pirmininko pavad. dr.T.Remeikiui, Pasaulio LJS valdybos administracinių reikalų vedėjui T.Dabšiui bei Lenkijos lietuvių atstovui. Pasigesta paveikesnio centrinių mūsų organizacijų prisidėjimo, ruošiant Pabaltiečių taikos ir laisvės žygį bei Baltic Star laivo kelionę. Sekantis tokio masto suvažiavimas įvyks 1986 Salzburge liepos pabaigoje. Numatyta 1987 Vokietijoje suruošti Pirmosios Europos lietuvių dienos. Pirmininkas prašė šiam renginiui sugestijų ir darbo rankų.

Vokietijos LB valdyba daug rūpesčio turi su Romuvos pilies atstatymu. Darbams prižiūrėti sudaryta komisija, kuriai pirmininkauja pranešėjas. Draudimo duodamų lėšų neužteks. Renkamos aukos kartu su Vasario 16 gimnazijos berniukų bendrabučio statybai, nes dalimi pilies naudosis ir gimnazija. (Plačiau apie tuos renginius ir darbus žr. INFORMACIJŲ 7/8 Nr.).

Apie ruošiamus Vokietijos LB statuto papildymus bei pakeitimus pranešė Garbės teismo pirmininkas J. L u k o š i u s. Romuvai perėjus į Hesseno kraštą, vietos mokesčių įstaiga (Finanzamt) pasiūlė suderinti mūsų statutą su naujaisiais įstatymų reikalavimais, nurodydama ir kas turi būti į jį įrašyta, jei norime ir toliau naudotis visuomenei naudingoms organizacijoms (Gemeinnützigkeit) teikiamomis mokestinėmis privilegijomis. Vokietijos LB taryba tą darbą atliko praėjusioje sesijoje. Kadangi statutą turi ir daugiau taisytinių straipsnių, VLB taryba nutarė ta pačia proga ir juos pakeisti bei papildyti. Referentas perskaitė LB statuto pakeistą 1 str. ir painformavo kaip siūloma keisti kiti straipsniai. Pav. 5 str. numatytas taip praplėsti, kad LB nariais galėtų būti ne tik Vokietijoje gyvenantys lietuviai arba lietuvių kilmės asmenys, bet ir su jais sukūrę šeimas kitataučiai arba ir šio statuto tikslams pritariai svetimtaučiai. Ir t.t. Suvažiavimo dalyviai siūlomiems pakeitimams pritarė. Jie bus pateikti Vokietijos LB tarybos sesijai 1986 kovo mėn. svarstyti ir priimti.

VLB Müncheno apylinkės veiklą nušvietė jos pirmininkas inž. Richardas H e r m a n a s. Ji aprašoma apylinkės valdybos leidžiamuose bendralaiškiuose. Veikia tautinių šokių grupė RA-TUKAS, kuris gražiai pasirodė tarptautiniame renginy "Rytų Europa šoka, dainuoja ir groja", surengta Kalėdų eglutė, bendros Kūčios, Vasario 16 minėjimas, Motinos diena, vysk. Pauliaus Baltakio priėmimas, dr. A. Stepano apie Australijos lietuvius ir kitų filmų rodymas, pasiūlyta pora vaikų į liet. vaikų vasaros stovyklą Romuvoje, liepos 22 dalyvauta kun. A. Rubiko lai-

dotuvėse Memmingene, renkami solidarumo įnašai ir aukos Vasario 16 gimnazijai.

VLB Schwetzingeno apylinkės pirmininkas Jonas V i t k u s : apylinkė turi 50 narių (du mirė, įstojo 8 nauji). Solidarumo įnašus susimoka. Kas antrą mėnesio sekmadienį kun.Br.Liubinas atlaiko liet. pamaldas Ketscho katal. bažnyčioje, po kurių visi susirenka į Gamtos draugų svetainę pabendrauti. Prie LB apylinkės veikia liet. vyrų būrelis, kuris susirenka irgi kiekvieną mėnesį. 1984 būrelis paaukojo 460 DM Vasario 16 gimnazijos tautinių šokių grupei. Ir savo darbu vyrai nuolat ateina į pagalbą tiek Vasario 16 gimnazijai, tiek Vokietijos LB valdybai. Savitarpį paminėtos Vasario 16, rugsėjo 8 ir lapkričio 23. LB apylinkės organai kasmet perrenkami.

VLB Pinnebergo apylinkės pirmininkė ir Vokietijos LB valdybos įgaliotinė Schleswig-Holsteinui Ieva B a n e v i č i e n ė: patirta, kad šiemet jokios piniginės paramos LB veiklai iš krašto vyriausybės nebus gauta. VLB Pinnebergo apylinkėje beliko tik du nariai.

Vokietijos LB valdybos įgaliotinė Baden-Württembergo kraštui Zinaida G l e m ž i e n ė: iš Vidaus reikalų ministerijos kasmet gaunama parama LB minėjimams ruošti. Pokariniai repatriantai nesijungia į LB, nors į renginius kartais atsilanko. VLB Stuttgarto apylinkė neišsirenka valdybos. Faktinai vadovauja kun.K.Senkus, padedamas senos valdybos narės Repšienės.

VLB Romuvos apylinkės veiklą pranešė jos valdybos išdininkas Antanas V e r š e l i s : apylinkės sąrašuose yra 63 nariai (2 išvyko į JAV-bes, 1 mirė), bet tikimasi dar šiemet narių skaičių pakelti iki 68. Praeitą rudenį surengtas nusisekęs vad. silkų balius. Išsiuntinėtams nariams aplinkraštis su veiklos apžvalga ir su pranešimu apie atidarytą bankę sąskaitą, į kurią nariai sumoka solidarumo įnašus. Renginių neruošta, nes šios apylinkės nariai sudaro Vokietijos LB valdybą, Liet. moterų klubo ir Vasario 16 gimnazijos vadovybes. Ant jų pečių gula centrinių minėjimų rengimas.

VLB Hannoverio apylinkės pirmininkė Janina W à c h a u : š.m. gegužės 11 surengta Motinos diena ir visuotinis narių susirinkimas, išrinkęs vykdomuosius organus. Spalio 19 kun.V.Šarka Šv.Klemenso bažnyčioje surengė ekumenines pamaldas už Persekiojamą bažnyčią ir pavergtas Rytų Europos tautas. Dalyvavo 7 tautybių atstovai. Po pamaldų buvo vaišės su muzikine programa.

VLB Bocholto apylinkės pirmininkas ir Vokietijos LB įgaliotinis Nordrhein-Westfalijos kraštui Jeronimas G u l b i n a s : iš keletos sąrašuose esančių LB apylinkių veikliausia Bonn-Kölno apylinkė, surengusi nusisekusį Vasario 16 minėjimą Annaberge. Tautos šventė spalio 12 suruošė LB krašto atstovybė Mülheime su gražia menine programa, kurią atliko Vasario 16 gimnazijos mergaičių choras ir solistė Nelė Paltinienė. Nepravestas žadėtas jaunų narių įtraukimas į LB veiklą. Neigiamai atsiliepi į LB veiklą ir stagnacija Annaberge dėl kun.senj.J.Urdzės mirties. 1986 numatyti du didesni renginiai pavasarį ir rudenį.

Vokietijos LB valdybos įgaliotinis Hamburgui ir Žemut.Saksonijai kun.dek.Vaclovas Š a r k a : kasmet pasveikinamas Hamburgo burmistras N.Metų proga, išsiuntinėjami kvietimai į liet.renginius. Hamburgas piniginės paramos lietuvių veiklai neduoda. Žem.Saksonijos skiriamos lėšos lietuvių neišnaudojamos dėl menkos veiklos. 7-ių komunistų okupuotų kraštų atstovai yra susibūrę į AGAFINą (Arbeitsgemeinschaft der Ausländischen Flüchtlinge in Niedersachsen), kuri šiemet minėjo 25 metų sukaktį. Atstovai susirenka 5 kartus per metus. Jie kasmet surengia ir ekumenines pamaldas už Persekiojamą Bažnyčią, kurias organizuoja pranešėjas. Jis ruošia ir gausius prof.dr.Vytenio Vasyliūno vargonų muzikos koncertus.

VLB Hamburgo apylinkės vadovybė su kun.Šarka suruošė Kalėdų eglutę, Vasario 16 bei šv.Kazimiero, Motinos dienos, Baisiojo Birželio minėjimus. Hamburge ir apylinkėje gausu stiprių liet. meninių pajėgų. Veikia Savišalpos fondas, sudarytas iš a.a.Łeščiukaičio palikimo, Liet.moterų klubas. Įsigyti 4 liet.filmai. Leidžiamas AUŠROS VARTŲ biuletenis. LB apylinkės valdyba be pirmininko - nesutariama dėl rinkimo būdo. Tikimasi, kad per adventą pasiseks išrinkti naują apylinkės valdybą.

VLB Saaro krašto apylinkės pirmininkas Algirdas P a l a v i n s k a s : apylinkė apima 250 km plotą. 3/4 jos narių yra pokariniai repatriantai. Kasmet suruošiama Tėviškės arba Motinos diena Homburge, kur meninė programa atlieka Vasario 16 gimnazijos mokiniai. Tautiečiai vengia susirinkti su LB, todėl ir solidarumo įnašų nemoka, nors aukų nesigaili. Šį rudenį bus pabandyta solidarumo įnašus rinkti. Kun.Skėrys atvyksta laikyti evangelikams pamaldų. Po jų surengiamos suneštinės vaišės su menine programėle.

VLB Bonn-Kölno apylinkės pirmininkas Jonas I v a n a u s k a s : surengtas Vasario 16 minėjimas. Tą pačią dieną išrinkta nauja LB apylinkės valdyba.

Perskaityti raštu gauti pranešimai.

VLB Lübecko apylinkė: 33 nariai. Dalis jų aktyviai dalyvauja LB veikloje, bet yra ir apsileidėlių. 1984 spalį išrinkta nauja valdyba (dabar pirmininkas Vyt.Mackevičius). Per Vėlinės pagerbti mirusieji. Surengta Kalėdų eglutė su BALFo parama seneliams ir vaikams, paminėta Vasario 16, Motinos diena, Baisusis Birželis, suruoštos Joninės, Tautos šventės minėjimas. Kiekvieno mėnesio antrą sekmadienį ir per didžiąsias šventes kun.V.Šarka laiko pamaldas, po kurių šeimininkės paruošia bendrus pietus su kultūriniu pabendravimu. Per 1985 turėta pajamų 635,60 DM, išleista 488,47 DM. Su likučiu iš pr.metų kasoje yra 422,--DM. Vadovai optimistiškai žvelgia į ateitį.

VLB Bremeno apylinkė: 22 nariai. 1984.XII.15 surengta adventiška vakaronė su programa.1985 suruoštas Vasario 16 minėjimas, Motinos diena, Pavasario šventė, sušauktas visuotinis narių susirinkimas. Padidėjo lėšos.

VLB Dortmundų apylinkė: 7 nariai. Savų renginių neruošia, bet dalyvauja kitų ruošiamuose.

VLB Bad Zwischenahno apylinkė: 11 solidarumo įnašus mokančių narių. Suruošta Kalėdų eglutė. Kitų renginių neįstengta suruošti dėl nesutarimų.

Vasario 16 gimnazijos mokymo ir finansinę būklę nušvietė direktorius Andrius Š m i t a s. Mokykloje 93 mokiniai: 47 berniukai ir 46 mergaitės. Praeitą vasarą abiturso egzaminai buvo pirmą kartą laikyti Hesseno krašte. Visi labai gerai išlaikė ir gavo geras vietas universitetuose. Vienas mokinys ir be abiturso įstojo į universitetą JAV-bėse. Veikia specialūs kursai mokiniams iš užsienio. Laisvalaikius mokiniai užpildo sportu (futbolas, stalo ir lauko tenisas, krepšinis, dviračiai). Veikia skautai, ateitininkai, choras, orkestras, tautinių šokių grupė. Rengiami šokiai, diskusiniai vakarai. Dabar trūksta patalpų, bet kai bus pastatytas berniukų bendrabutis ir atstatyta pilis, jų bus pakankamai.

Finansinė padėtis nebloga, bet ir bėdų netrūksta. Bendrabučio statyba atsieis 3,5 milijonų DM. 3 milijonus duoda vokiečiai, lietuviams reikės surinkti puse milijonį. Apie 200.000 DM jau surinkta, bet dar trūksta 300.000 DM. Reikės didelių sumų ir piliai atstatyti. Gimnazijai išlaikyti visuomenė aukų nesigaili. Pr.metais jų įplaukė per 200.000 DM (104.000 iš JAV-bių, 56.000 iš Vokietijos, 12.000 iš Australijos ir t.t.). Vokiečiai pažadėjo 200.000 baldams, 50.000 DM - sporto aikštei įrengti, o Hesseno krašto vyriausybė - 300.000 DM mergaičių bendrabučio sumoderninimui 1987. Nors lėčiau, bet pagreičiui vyksta ir pilies atstatymas. Numatyta pirma pastatyti bendrabutį, o paskui baigti remontuoti pilį.

Müncheno lituanistinės mokyklėlės vedėja Alina G r i n i e n ė : buvo 9 vaikai, vėliau liko 6. Dalis jų pamokas lanko kas savaitę, kita dalis - kas antrą savaitę. Į vaikų mokymą įtraukiami ir tėvai. Paruošiamos programos Kalėdų eglutei, Motinos dienai ir kt. BALFas atsiunčia čekį.

Lietuvių kultūros instituto padėtį ir veiklą apibūdino jo vedėjas vyr.mokyt.Vincas B a r - t u s e v i č i u s . Jo pranešimą žr. LKI suvažiavime š.m. spalio 19, psl. 11/13.

Lietuvių kultūros draugijos pirmininkas Algirdas P a l a v i n s k a s painformavo, kad draugijos sąrašuose yra 48 nariai, bet tik dalis jų užsimoka nario mokestį. Kasmet suruošiami du renginiai, kartais su kitomis organizacijomis, taip, kaip šiandien, o kartais atskirai. Bandytas dialogas su jaunimu nepavyko.

LABDAROS steigėjas ir ilgametis pirmininkas Jonas G l e m ž a pažymėjo, kad ši lietuvių šalpos draugija pradžioje rūpinosi Vasario 16 gimnazijos mokinių parama. Pagerėjus ūkinei padėčiai Vokietijoje, savo paramą nukreipė į užsienio liet.jaunimą, ypač į Lenkijos ir P. Amerikos moksleivius. Pasiūlyta Sao Paulo (Brazilija) liet.moksleiviams parama negalėjo būti suteikta, nes neatsirado jos prašančių. Jau 10 metų remiamas Lenkijoje mokslus einantis liet.jaunimas. M.Žilinskas iš Berlyno paaukojo 5.000 kanadiškų dolerių vertės žibalo akcijų, duodančių 16,5% metinį dividendą, Suvalkų trikampio lietuvių stipendijoms. Kvietė tautiečius paveikiau remti Lenkijos lietuvius.

Vokietijos lietuvių moterų klubų federacijos pirmininkė Eugenija L u c i e n ė nurodė, kad veikia 7 klubai. Veikliausias V.Sabienės vadovaujamas Romuvos liet.moterų klubas, kurio narės padeda ruošti centrinius LB ir gimnazijos renginius, remia skautus, prisidėjo prie vysk.P.Baltakio sutikimo, padovanodamos vertingą dail.J.Lemkienės paveikslą ir suruošdamos kavutę.

Baigiant ruošti šį biuletinį patirta, kad Vokietijos LMKF Deutsche Bank Weinheime įrengė lietuviškai papuoštą Kalėdų eglutę. Prie jos pastatė didelę liet.lėlę ir Lietuvos žemėlapią.

Apie Müncheno LM klubo veiklą informavo Alina G r i n i e n ė . Narės palaiko glaudžius ryšius, kas trečiadienį susirinkdamos kavinėje. Dalyvauja LB ir tarpt.renginių ruošime.

Hamburgo LM klubo pirmininkė Teresė L i p š i e n ė pastebėjo, kad į Hamburgą atvyksta tautiečių iš JAV-Bių bei Lietuvos ir įstoja į klubą. Tautotyros muziejuje klubas išstatė liet. margučius, į kalėdinių papročių vitriną įjungė ir liet.rodinius, tautinių šokių grupė šoka lietuvių ir vokiečių renginiuose. Vokiečių katal.parapijoje liet.moterys demonstravo mūsų tautinius šokius, valgius ir meną. Numatomas įrengti Velykų stalas.

Vokietijos LB valdybos vicepirmininkas vyr.mokyt.Vincas B a r t u s e v i č i u s perskaitė jo paruoštą pranešimą Tautinės sąmonės išlaikymo išėivijoje mokslinei konferencijai Čikagoje.(Žr. psl.1).

Per diskusijas kalbėtojai pritarė Europos lietuvių dienų ruošimui. Alina Grinienė sutiko rūpintis tautiniais šokiais, o mokyt.Arvydas Paltinas - muzikine programa. Liet.vaikų vasaros stovyklų dalyvių skaičiui padidinti buvo siūlymų priimti kartu atostogauti ir tėvus.

Po kavutės "bendruomenininkai" posėdžiavo ir pramogavo kartu su "kultūrininkais". Vadovavimą renginiui perėmė Lietuvių kultūros draugijos pirmininkas Algirdas P a l a v i n s k a s. Draugija mini 10 metų sukaktį (įsteigta 1975). Nedaug beliko steigėjų - vieni mirė, kiti iš draugijos pasitraukė. Atkreipė dėmesį į dailės mokyt.Livijos B a t a i t i e n ė s gretimoje salėje suruoštą mokinių piešinių parodėlą, kur galima užtikti neblogų darbų.

Dail. Alfonsas K r i v i c k a s pademonstravo spalvotą filmą apie Kanadoje gyvenančios ir kuriančios dail.Anastazijos Tamošaitienės audžiamas tautines juostas ir drabužius, pirma papasakojęs apie jos gyvenimą ir kūrybą.

Po vakarienes gimnazijos valgykloje visi grįžo į tėv.A.Delpo centrą išklaudyti įdomios paskaitytos apie Lenkijos (daugiausia Punsko) lietuvius. Prelegentė surinko ir gyvai perteikė daug vertingos medžiagos. Pradėjo istorine, geografinė, etnografinė bei kultūrine Suvalkų trikampio apžvalga. Kalbėjo apie kultūrinį, šviečiamąjį, leidybinį, atstovaujамąjį, religinį ir ūkinį šios diasporos lietuvių darbą, savo teiginius pagrįsdama kruopščiai surinktais statistiniais duomenimis. Jei kultūrinė ir ūkinė srityje daroma pažanga, tai to pat negalima pasakyti apie lietuvių išlaikymą. Pasitaiko, kad išsikėlė kitur gyventi ir sukūrė mišrias šeimas lietuviai sulenkėja. Nemaža parama lietuvių išlaikyti bus statomi lietuvių kultūros namai Punske. Džiaugėsi užsimezgiais ryšiais su Vokietijos lietuvių.

Po įtampių svarstybų tikra atgaiva buvo' gražiai apipavidalintas lengvosios muzikos interpretatorės Nelės P a l t i n i n ė s rečitalis, kuriam vadovavo ir vargonėliais solistę palydėjo muzikos mokyt.Arvydas P a l t i n a s . Pradėjo melodeklamacija - Graži tu mano brangi tėvyne. Padainavo 17 įvairaus turinio V.Telksnio, Kolodzerio, Gorbulskio, Selickio, Marthi (Ave Maria) ir kitų kompozitorių dainų. Užbaigė irgi dainuojamu atsisveikinimu, bet klausytojai ilgais plojimais nepaleido nuo scenos, išprašydami net du priedus. Padėka už gražų koncertą buvo gražių gėlių puokštės.

Sekmadienį į pamaldas prisirinko puspilnė t.A.Delpo centro salė. Šv.mišias aukojo ir prasmingą pamokslą apie kultūrą ir civilizaciją pasakė kun.Jonas D ě d i n a s . Civilizacija keičia daiktus, o kultūra - žmones. Kultūringo žmogaus požymiai: išmintis, susivaldymas, nuosaikumas ir visos 4 krikščioniškos dorybės. Civilizuoti žmonės, kuriems tų savybių trūksta, nėra kultūringi. Civilizacijos priemonės - automobilis, televiziją ir pan. - padeda kultūrėti, bet nepadaro žmogaus kultūringu. Šios dienos pamokslė nuo kalno Kristus laimino ne civilizuotus, bet kultūringus žmones. Civilizuoto ir kultūringo žmogaus matas - kiek pinigų išleidžiama civilizacijos ir kultūros reikalams. Linkėjo, kad šis suvažiavimas pagilintų dalyvių dvasinę kultūrą.

Puikus buvo giedojimas. Kun. K. S e n k u s greitosiom sudarė balsingų moterų būrelį iš N. Paltinienės, Hermanienės, A.Grinienės ir P.Ivinskienės,su kuriomis ir jis pats giedojo. Buvo tikras religinės muzikos koncertas. Vargonėliais grojo A.Paltinas.

Popiet visi svečiai išvažinėjo savais keliais.

S c h w e t z i n g e n - K e t s c h

Nedaug kas Vokietijoje beprisimena mūsų Kariuomenės šventę - lapkričio 23. Išimtį sudaro VLB Schwetzingeno apylinkė, iki šiol nepraleidusi nei vienerių metų, nepaminėjusi lapkričio 23. Ir šiemet 23 jos nariai buvo susirinkę Gamtos draugų svetainėje Ketsche. Daugelis jų yra dėvėję ar dabar tebedėvi karines uniformas. LB apylinkės pirmininkas Jonas Vitkus priminė iki šiol išlaikytą apylinkės tradiciją minėti Lietuvos kariuomenės šventę ir kvietė toliau ją testuoti. Besidalindami kareiviavimo dienų prisiminimais ir begirkšnodami alutį, susirinkusieji sudėjo 270 DM Vasario 16 gimnazijai paremti.

6
L ū b e c k

Š.m. gruodžio 8 įvyko VLB Lübecko apylinkės visuotinis narių susirinkimas. Pirmininkavo Pr.Kotkis, sekretoriavo E.Tesna. Apylinkės veiklą apibūdino apylinkės pirmininkas Vytautas Mackevičius, piniginę apyskaitą pateikė išdininkė Elena Tesna. Į valdybą išrinkti taip pasiskirstė pareigomis: pirmininkas Vyt.Mackevičius, sekretorė Vanda Simonienė, išdininkė Petrė Kirkickienė. Kontrolieriais tapo Bronislava Šreiberienė ir Ričardas Macaitis. Kadangi narių šeimose vaikučių nėra, nutarta Kalėdas atšvesti be Kalėdų senelio. Gimnazijos mokinės paprašytos prisidėti prie programėlės paruošimo ir atlikimo.

LIETUVIŲ IŠEIVIŲ VYSKUPAS PAULIUS BALTAKIS VOKIETIJOJE

P a s B a v a r i j o s l i e t u v i u s

M ū n c h e n e

Pasaulio lietuvių išeivių vyskupas Paulius Baltakis, kun.A.Bungos ir kun.J.Tautkevičiaus lydimas, š.m. rugsėjo 29 lankė Muncheno lietuvius, kurie jo laukė susirinkę Ludwigsfelde. Ganytoją pasitiko lituanistinės mokyklėlės vaikučiai su gėlėmis. Bažnyčioje ilgesniu žodžiu pasveikino Muncheno liet.kapelionas kun.Antanas Bunga. Giedojo solistė Hermanaitė-Sarrach ir visa bažnyčia, vargonavo M.Buivys. Vaisės vyko Caritas-Jaunimo namuose. Kalbą pasakė VLB Muncheno apylinkės pirmininkas inž.Rič.Hermanas. Deklamavo poetė E.Juodvalkė. Vargo mokyklėlės vaikučiai pateikė religinių eilėraščių ir giesmių pyne, RATUKAS pašoko taut.šokių. Ganytojui ir svečiams iš Muncheno arkivyskupijos ordinariato bei Ackermano bendruomenės įteiktos dovanos.

M e m m i n g e n e

Tą patį sekmadienį (rugsėjo 29) vysk.P.Baltakis lankė ir Memmingeno lietuvius. Šv.mišias su vysk.A.Deksniu ir keletu kunigų jis aukojo Šv.Elzbietos namų koplyčioje. Oficialus sutikimas suruoštas rotušėje, kur jį pasveikino miesto šeimininkai. Tautinių šokių pyne sušoko Memmingeno liet.taut.šokių grupė. Sveikinimo kalbą pasakė VLB Memmingeno apylinkės pirmininkas K.Radzevičius. Vaisės sunesė lietuvės moterys, o alumi vaisino miesto šeimininkai. Abu vyskupai buvo apdovanoti.

V o k i e t i j o s l i e t u v i ų s o s t i n ė j e

Lietuvos, Vatikano ir Vak.Vokietijos vėliavomis pasipuošusioje Romuvoje spalio 5 vyskupo laukė Vasario 16 gimnazijos mokiniai, mokytojai, Vokietijos LB bei Gimnazijos kuratorijos valdybų nariai ir nemažas būrelis iš artimesnių apylinkių suvažiavusių tautiečių. Giedant tautos himną, iš lėto į stiebą pakilo Lietuvos trispalvė.

Visų vardu aukštąjį svečią pasveikino gimnazijos katal.kapelionas kun.Jonas D é d i n a s . Painformavo, kad Hüttenfelde gyvena 77 lietuviai krikščionys - evangelikai ir katalikai. Apie 20 tautiečių, baigusių žemišką kelionę, ilsisi netoli esančiose kapinaitėse.

Salėje vysk.Baltakį sveikino Vokietijos LB valdybos pirmininkas Juozas S a b a s . Kvietė vėl atvažiuoti, kai bus pastatytas berniukų bendrabutis ir atstatyta pilis. Tada čia bus gražiausias Hüttenfeldo kampelis. Įteikė vokelių kelionės išlaidoms. Gimnazijos direktorius Andrius Š m i t a s irgi apgailestavo, kad mokyklos aplinka nepatraukli, bet įdomūs jos gyventojai. Čia ganytojas sutiks atstovus iš visų jo aptarnaujamų kraštų: iš JAV-bių, Australijos, Kanados, Argentinos, Urugvajaus, Dominikonų respublikos, Mali (Afrika) ir Vokietijos. Įteikė dovaną - oda įrištą albumą su mokyklos gyvenimo vaizdeliais. Evangelikų kapelionas kun.Fr. S k ė r y s pastebėjo, kad čia mokosi ir 27 evangelikai. Su katalikais bendradarbiaujama ekumenine dvasia. Įteikė evang.relig.knygų. Romuvos liet.moterų klubo vardu pasveikino pirmininkė Vida S a b i e n ė ir įteikė dovaną - dail.Jūratės Lemkienės pieštą Romuvos pilį.

Svečias džiaugėsi susidariusia proga aplankyti jį visą laiką dominusią gimnaziją ir čia sutikti kun.J.Dėdiną, bičiulį iš studijų laikų Belgijoje. Gražu, kad čia veikia skautai ir ateitininkai. Jie palengviną pedagogams auklėjamąjį darbą.

Dar priešpiet apsilankė Vokietijos LB būstinėje, esančioje gaisro nepaliestoje pilies dalyje. Čia jį sutiko ir apie pusantrą valandos kalbėjosi LB valdybos nariai. Vyskupas papasakojo apie jo lankytų kraštų lietuvių gyvenimą ir veiklą. Aptartas koplyčios įrengimas pilyje.

Pietavo vysk.Baltakis kartu su mokiniais ir mokytojais. Popiet kavutės jį pasikvietė ateitininkai. Čia jį pasveikino moksleivių ateitinkų globėja mokyt.M.Šmitienė ir

įteikė aukų vokelį. Kuopos pirmininkė Rama Bublytė pristatė valdybą ir painformavo apie ateities planus. Vicepirmininkas Virginijus Jocys papasakojo apie pr. metais atliktus darbus. Ganytojas drąsino nepasiduoti lengvo gyvenimo vilionėms, bet siekti aukštų idealų.

BERNIUKŲ BENDRABUČIO KERTINIO AKMENS ŠVENTINIMAS

buvo iškilmingiausia vyskupo lankymosi programos dalis. Po atviru dangumi ant bendrabučio salės jau išlietu grindų susirinko garbės svečiai - vysk. Paulius Baltakis, evang. kun. Fr. Skėrys, Federalinės bei Hesseno krašto valdžios ir švietimo departamento, apskrities ir miesto savivaldybių įstaigų vadovai, vietos bankų direktoriai. Netoli jų sustojė mišrus gimnazijos choras ir orkestras. Aplink statomą pastatą susibūrė per pora šimtų esamų ir buvusių gimnazijos mokinių ir svečių.

Iškilmes pradėjo choras daina Lietuva brangi. Porą liaudies dainų kanklėmis paskambino mokinės Rama Bublytė ir Kristina Kampe. Kuratorijos valdybos pirmininkas tėv. Alfonsas Bernatonis kalbėjo - Mūsų darbas būtų veltui, jei dirbtume be Dievo pagalbos. Todėl dėdami pamatus šiam pastatui, prašome Jo palaimos būsimiems šio bendrabučio gyventojams, gimnazijai, jos rėmėjams, Hüttenfeldui ir visai lietuvių bei vokiečių tautai.

Gimnazijos direktorius Andrius Šmitas pastebėjo, kad praėjusių metų gaisras pilyje privertė kuo skubiausiai statyti berniukų bendrabutį. Šiandien dedame jo pamatus, viltinai žvelgdami į ateitį.

Hesseno darbo, aplinkos bei socialinių reikalų ministerijos atstovas Ministerialrat Dr. Otfried Liebscher dėkojo lietuviams už tai, kad po pernykščio pilies gaisro nenuleido rankų, bet griebėsi skubiai pašalinti padarytą žalą. Kalbėtojas išakmiai pareiškė, kad jo atstovaujama vyriausybė remis ir skatins lietuvių pastangas puoselėti savo tradicijas bei kultūrą. Jis sveikina lietuvių ryžtą: a) atstatyti nudegusią pilį, b) pastatyti naują berniukų bendrabutį ir c) atnaujinti mergaičių bendrabutį. Savo kalbą su pažadais perdavė įmūryti į naujojo pastato pamatus.

Panašų dokumentą perskaitė ir pateikė įmūryti ir Federalinės vokiečių vyriausybės atstovas Ministerialrat Dr. Reiner von Kempis. Jame sakoma, kad Federalinė vyriausybė labai vertina Lietuvių Bendruomenės pastangas išlaikyti šią mokyklą. Išvardijimo bent trejetą priežasčių, kurios kalba už lietuvių kultūros išlaikymą svetur. 1) Naudojimas tautinėmis tradicijomis padeda gyventi svetimoje aplinkoje, išlaikant savo kultūrinį savitumą. 2) Lietuvos kultūrinis paveldėjimas ir dvasinis brandumas apvaisino ir yra šimtmečiais buvusi Vidurio Europos dvasinio-kultūrinio lobio dalis. 3) Šimtmečiais trukęs vokiečių gyvenimas su rytų kaimynais lietuviams ir nuolatinis kilnojimas iš vakarų į rytus ir iš rytų į vakarus pagimdė abi kultūras turtinančius mainus. Ta patirtis turėtų pasitarnauti abipusiems interesams. Lietuvių gimnazija yra šių interesų centre ir Lietuvių kultūros institutas - visų laisvojo pasaulio lietuvių namai ir susitikimo vieta su savo kaimynais vokiečiais. Vak. Vokietija ir toliau padės pagal išgales šiai gimnazijai savo užduotį atlikti mūsų lietuviškų draugų labui, - baigė kalbą Federalinės vokiečių vyriausybės atstovas Dr. von Kempis. Mokinių choras sugiedojo tėvynės Lietuvos ilgesio pilną giesmą - Kaip grįžtančius namo...

Kertinio akmens pašventinimo apeigas atliko vysk. Paulius Baltakis. Sukalbėjęs maldą, apšlakstė švęstu vandeniu ir kartu su kun. Skėriu kryžiaus ženklų laimino, tardamas: - Palaimink Viešpatie, mūsų meldžiamas, šį kertinį akmenį, ir visiems, kurie prisidės darbu ir auka prie šio Vasario 16 gimnazijos bendrabučio statybos, suteik stiprybės ir ištvermės. Šis pastatas ir Vasario 16 gimnazija tebūna lietuvių jaunimui negestantis tikėjimo, šviesios vilties ir broliškos meilės židinytis, o mūsų tėvynei Lietuvai - laisvės žiburėlis. To prašome Tave, Visagali Dieve, užtariant gailėstingumo Motinai Aušros Vartuose, per Kristų mūsų Viešpatį amen. - Specialią šiai progai parašytą maldą lietuviškai ir vokiškai sukalbėjo Išeivijos lietuvių evangelikų Bažnyčios atstovas kun. Fr. Skėrys. Po pašventinimo Lampertheimo burmistras Dietter išreiškė viltį, kad kai bus visi darbai baigti, Romuva taps viso laisvojo pasaulio lietuvių kultūros centru ir užtikrino šiam reikalui miesto paramą. Architektas prof. inž. Ulrich Beck papasakojo, kaip prieita prie šios statybos ir prašė politikų paramos.

Tada 11-kos mokinių orkestras sugrojo trunkų sutiktuvių maršą, 16 taut. drabužiais apsirendžusių mergaičių grakščiai sušoko Šiaudele, orkestras dar pagrojo Tamošiaus pagavimą, o 8-ių porų mokinių grupė užbaigė meninę programą, pašokdama Aštuonnyti, akivaizdžiai parodydami, kad čia tikrai puoselėjamos lietuviškos tradicijos bei kultūra. Taut. šokių grupei vadovavo Živilė Grodbergienė, chorui ir orkestrui - mokyt. Arv. Paltinas.

SUSITIKIMAS SU VOKIETIJOS LIETUVIAIS KATALIKAIS

įvyko sekmadienį (spalio 6). Rytą į tėvo A. Delpo centrą susirinko apie šimtinė tautiečių. Vadovauti pakviestas vyr. mokyt. V. Bartusevičius. Vokietijos liet. katal. sielo-

vados direktorius tėv.dr.Konstantinas Gulbinas pranešė apie Vak.Vokietijoje lietuvių ir vokiečių sielovadose dirbančius lietuvius kunigus, aptardamas kiekvieno jų nuopelnus krikščionybei ir lietuvybei. Esant dideliam kunigų stigliui, kvietė susidomėti diaikonų institucija. Kun.Petras Girčiū's, dirbas vokiečių senelių prieglaudoje ir sielovadoje, aptarnaudamas apie 200 lietuvių Osnabrūcko, Vechtos, Bad Zwischenahno bei Bielėfeldo vietovėse, perdavė jų sveikinimus vyskupui ir visiems susirinkusiems. Kun.Bronius L i u b i n a s, dviejų vokiečių parapijų klebonas, aptarnaujas ir lietuvius Speyerio, Freiburgo bei Triero vyskupijose, pasisveikinti su vyskupu ir įteikti dovaną pakvietė 6 savo parapiečius.

Per Vokietijos liet.katal.padėties aptarimą pasisakė ir keletas pasauliečių. Vysk.Baltakis padarė išvadą, jog čia padėtis sunkesnė, negu JAV-bių ar Kanados liet.katalikų, kur daugiau lietuvių ir kunigų. Siūlė sudaryti komitetą Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejui paminėti. Į jį išrinkti lituanistikos Frankfurto universitete dėstytojas Vincas Natkevičius, M.A., Lietuvių kultūros instituto vedėjas Vincas Bartusevičius, M.A. ir Alina Grinienė su teise pasikviesti kitus narius.

S u t v i r t i n i m o s a k r a m e n t o s u t e i k i m a s

Hüttenfeldo katal.bažnytelė buvo perpildyta lietuvių. Įneštos trys vėliavos - Lietuvos, skautų ir ateitininkų su trijų mokinių palyda kiekviena. Su vyskupu šv.mišias koncelebravo 8 liet.kunigai: tėvai kapucinai Alf.Bernatonis bei dr.Konst.Gulbinas ir J.Dėdinas, P. Girčius, Br.Liubinas, K.Senkus, V.Šarka ir J.Ėgrošius. Savo pamokslu vyskupas pastebėjo, kad šv.Dvasia šv.Rašte suminėta per 300 kartų. Jos veikimas apsireiškia trejopu būdu. Kvietė melstis, kad ji mums padėtų.

Sutvirtinimo sakramentą suteikė trims Vasario 16 gimnazijos mokiniams - Jonui Venckui iš Kanados ir Aleksandrui Janulyčiui bei Andriui Huberiui iš Vokietijos. Pirmąjį prie altoariaus atlydėjo gimnazijos direktorius A.Šmitas, antrąjį - jo draugas Virg.Jocys ir trečiąjį - berniukų bendrabučio vedėjas Vainis Aleksa. Giedojo mokinių choras, kun.K.Senkus ir tikintieji. Vargonavo mokyt.Arvydas Paltinas.

Popiet Vokietijos liet.skautų AUŠROS tuntas susirinko iškilmingos sueigos vėliavų aikštelėje. Perskaityti įsakymai apie pakėlimą keleto skautų į aukštesnį laipsnį. Katal. ir evang. skautų dvasios vadai kunigai J.Dėdinas ir Fr.Skėrys už pagalbą Vasario 16 gimnazijos "Aušros" tuntui apdovanoti "Už nuopelnus" ordinu su rėmėjo kaspinu. Žymenis prisegė vysk.Baltakis. Savo sveikinime jis pastebėjo, kad jaunystė yra didelis turtas, priklausęs ne tik jo savininkui, bet ir tautai bei Bažnyčiai. Linkėjo skautams išmokti nepaklysti ne tik miške, bet ir gyvenime. Vyskupas irgi neliko neapdovanotas. Jam įteikta drobėje įausta giesmė Marija, Marija, su atitinkama dedikacija.

Romuvos lietuvių moterų klubas pakvietė visus kavutės. Dar tą pačią dieną vyskupas išvažiavo į Dieburgą, kur pirmadienį (spalio 7) dalyvavo Vokietijos lietuvių kunigų suvažiavime.

----- xXx -----

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

K a l è d ū a t o s t o g o s prasidėjo gruodžio 15. Po atostogų į bendrabutį mokiniai grįžta 1986 sausio 5. Pamokos prasidės sausio 6.

V e l y k ū a t o s t o g o s prasidės kovo 23. Mokiniai į bendrabutį sugrįžta balandžio 6. Pamokos prasidės balandžio 7.

V a s a r o s a t o s t o g o s prasidės liepos 5. Po atostogų naujų mokslo metų mokiniai į bendrabutį suvažiuoja rugpjūčio 31. Pamokos prasidės rugsėjo 1.

I š v y k a į O d e n w a l d a

Ištuštėjo visa Romuva, kai šimtas jos įnamių š.m. spalio 13 dviem autobusais išvyko su kun. Fr. Skėriū metine Evangelikų jaunimo ratelio vardu surengta ekskursija į reto grožio ir įdomumo miestuką Rothenburgą ob der Tauber. Tai buvo jo pati didžiausia 26-oji išvyka. Pasitaikė gražus saulėtas sekmadienis. Kelias iš Romuvos vedė per gražius Odenwaldo kalnyno miškus, kaimus ir miestelius - Fürth, Michelstadt, Tauberbischofsheim, Bad Mergentheim vadinama rezidencijų ir toliau romantine gatve.

Firma sustojimo vieta - Michelstadt. Jis iš Hüttenfeldo pasiekiamas net linijiniu autobusu. Jo įdomybė - miesto rutušė, statyta 1484 ant medinių stulpų, ir dabar tebetarnaujanti savo pirmyniam tikslui. Nepraeita neužsukus ir į čia pat esantį Odenwaldo muziejų. Akį vilioja ir kiti stilingi pastatai.

Pavažiavus Nibelungo keliu, išnairo labai senoviškas Miltenbergas su pilimi ir nuostabia panorama į Maino upės slėnį. Miestukas pilnas turistų, liudijančių vietovės patrauklumą.

Pasotinus akis gražiausiais vaizdais, ir jauni skrandžiai pareiškė savo reikalavimus. Vos tik atidarius dėžes su iš gimnazijos virtuvės pasiimtu maistu, jos bematat ištuštėjo. Tada buvo galima ramiai testti kelionę. Apie vidudienį pasiektas kelionės tikslas - Rothenburgas, pastatytas ant kalvos apie 100 m virš Taubero upelio ir apsuptas mūro siena, kuria galima apeiti apie miestuką su 12.500 gyventojų, besiverčiančių iš turistų. Atrodo, kad čia jų daugiau, negu vietos gyventojų. Paprastai susisiekimo priemonės turi palikti už mūro sienos, bet šikart pasisekė įvažiuoti į miestą.

Trejetas valandų prabėgo kaip kelios minutės. Norėjosi pamatyti jei ne visas, tai bent pačias žymiausias idomybes - pirmiausia gausias ir labai senas bažnyčias. Šv. Jokūbo bažnyčia garsi Tilmano Riemenschneiderio (XV-XVI a.) nepaprasto subtilumo iš medžio drožtu labai aukštu Šv. Kraujo altoriumi, sakykla ir kitomis dailenybėmis. Prie turgavietės prisiglaudusi rotušė masina turistus ne tik originalia architektūra, bet ir legenda apie burmistrą Nušą, kuris XVII a., gelbėdamas miestą nuo sunaikinimo, per 10 min. išgėrė 3,25 litrų vyno ir tik po trijų parų pabudo išsipaigiriojęs. Negalima atsispirti pagundai užsukti į kriminalistikos muziejų, kur sukrauti plaukus šiaušiantys tardymui ir bausmių vykdymui viduramžiais naudoti kankinimo įrankiai. Čia rastų ko pasimokyti ir šiandieniniai žmonių kankintojai.

Priartėjęs vakaras ir ekskursijos vadovas kun. Skėrys paragino visus lipti į autobusus kelionei atgal. Nors ir pakeliui dar buvo lankytinų vietų, bet truko laiko. Pasukta greičiau - čiausia keliu - autostrada. Bet čia teko įsitikinti mūsų liaudies posakio išmintimi, kad tiesiai arčiau, aplink greičiau. Autobusai įstrigo į automobilių susikimšimą. Prietarin-gieji sakė, kad kitaip ir negalėjo būti - juk 13 mėnesio diena. Bet nelaimė nebuvo didelė - kai tiek jaunų žmonių keliauja, tai jų dainos ir įvairios išdaigos neleidžia nuobodžiauti. Namų grįžta tik su pusantrų valandos pavėlavimu, nuvažiavus apie 450 km kelią.

A r s k a n u s m a i s t a s ?

Į vad. ARBŪZO visuomeninę kultūros draugiją susibūrę vad. laisvieji klausytojai labai išra-dingi - sugalvoja įvairių pramogų. Šikart jie pakvietė mokinius ir personalą atsakyti klau-simą - Ar skanus ir ar sveikas mokyklos virtuvės teikiamas maistas? Teigiamas maisto savy-bes iškelti parinko australiečius - Mariną Cox, Danių Kesminą ir Liną Pocių, o neigiamas - amerikietes Ramą Bublytę, Liną Kijauskaitę ir Nidą Gedgaudaitę. Teisėjauti paprašė Rūtą Kiršteinaitę (JAV) ir Joną Lipšį (Australija). Moderatorius - Nestoras Ruplėnas (Argenti-na).

Įsipareigoję maistą girti sakė, kad jis tikrai geras - skanus ir sveikas. Sveikas jau ir dėl to, kad niekas nuo jo nesusirgo ir nemirė. Skanus, nes šviežias ir įvairus, kasdien gaunamas vis kitoks. Neutrūksta ir lietuviškų patiekalų - kugelio, didžkukulių (cepelinų), balandėlių. Juk lietuviai negali apsieiti be lietuviškų valgių. O kad maistas tikrai ska-nus ir maistingas, pakanka tik žvilgterti į mūsų mergaičių figūras... Savo svorį jos suma-žina tik per atostogas.

Priešinga pusė tvirtino, kad maistas bjaurus: pusryčiams ir vakarienei vis duona, marmela-das, varškė, sviestas, dešra. Kartais ir jų trūksta. O prie bulvių ir makaronų sviesto ne-duoda. Kai per pietus paprašai daugiau, gauni atsakymą, kad nebėra. Valgiai persūdyti.

Pietums nėra šiltos arbatos. Perdaug tukinančio krakmolinio maisto, per mažai vaisių ir daržovių. Trūksta vitaminų. Per vad. bulkučių pertrauką duodama tik neskani balta duona. Nekelia apetito ir virtuvėje pasirodančios musės.

Teisėjai, įvertinę kiekvieno kalbėtojo argumentų svarumą bei patikimumą rado, kad varžybas laimėjo teigusieji, jog maistas skanus ir sveikas. Labiausiai tuo sprendimu buvo patenkin-ta gimnazijos ūkvedė ir virėjos. Varžybas pralaimėjusios šaukė, kad teisėjai papirkti.

AR SVETUR GIMĖS IR GYVENĄS JAUNUOLIS GALI BŪTI LIETUVIU?

Šią klausimą atsakyti kitą vakarą pakvietė taip pat ARBŪZO draugija. Už teisėjo stalo su-sėdo mokiniai iš trijų kraštų ir žemynų: Linas Pocius (Australija), Rasa Raišytė (JAV), ir Marius Baliulis (Vokietija). Neigiamai klausimą atsakančiųjų (I) grupę sudarė Nida Gedgau-daitė, Rama Bublytė ir Linas Kalvaitis (visi iš JAV-bių), ir teigiamai (II grupė) - Astri-da Kairytė (Vokietija), Jonas Lipšys (Australija) ir Nestoras Ruplėnas (Argentina). Svars-tyboms vadovavo pats Draugijos pirmininkas Danius Kesminas. Atidaromajame žody jis paste-bėjo, kad klausimas liečia ne tik lietuvius, bet ir kitų tautų žmones. Jį svarsto ne tik moksleiviai, bet ir žymūs juristai, nerasdami vienodo atsakymo.

I grupės nariai teigė, kad jie yra JAV-bių piliečiai, ten gimę ir užaugę, persisunke to krašto kultūra bei papročiais, niekad Lietuvos nematę. Veidmainiautų, jei save vadintų lietuviais. Ir čia Vokietijoje paklausti kas jie, visada atsaką, kad amerikiečiai. Lietu-viškai išmoko iš tėvų ir lituanistinėje mokykloje, bet anglų kalbą geriau žino, negu lie-tuvių. Mokosi ir vokiečių kalbos, bet dėl to netaps vokiečiais. O kugelio valgymas ne-

padaro lietuviu.

II grupės atstovai nurodė, kad lietuvių kilmės jaunimui svarbu mokėti lietuvių kalbą ir ja nuolat kalbėti, dalyvauti liet. organizacijose, šokių grupėse, dainuoti liet. dainas, įsivairinti mūsų papročius ir kultūrą, draugauti su lietuviais, pažinti Lietuvos praeitį ir dabartį. Tada nebus jokios abejonės, kas esame. Jei mylime savo tėvus ir senelius, negalime nemylėti jų krašto. Nesvarbu kas pase įrašyta, daug svarbiau kokias širdis. O ji lietuviška.

Teisėjas Linas įvertino kiekvieną kalbėtoją, nurodydamas gerąsias ir blogąsias jų kalbos puses, ir paskelbė teisminės kolegijos sprendimą - laimėjo II grupė, teigiama atsakiusi klausimą.

T a l e n t ū v a k a r a s

Spalio 26 Vysk.M.Valančiaus ateitininkų kuopos surengtas talentų vakaras buvo skirtas išaiškinti, ar tarp iš daugelio valstybių į gimnaziją suvažiuavusių mokinių yra ir talentingų jaunuolių. Į varžybas, daugiausia su savo pačių sukurtais numeriais (jų buvo 18), stojo apie pusė visų mokinių, bet netrūko ir mokytojų. Pastarieji, deja, nebuvo premijuojami, nors pagal mūsų liaudies dainelę apie aklą arklį jų suvaidintas dalykėlis turbūt buvo geriausias. Buvo ir mokinių paruoštų gražių vaidinimėlių bei pavienių asmenų pasirodymų, bet ir daug per stipriai sušaržuotų. Visi buvo nusigrimavę ir persirengę iki neatpažinimo. Raiškiai Čičinską padeklamavęs Linas Pocius iš Australijos laimėjo I premiją. Antroji vieta teko Sigitai Alksninytei iš JAV-bių už jos pačios sukurtą ir gražiai paskambintą melodiją. III premija paskirta berniukų bendrabučio vedėjo Vainio Aleksos grupei, gambiai pavaidavusiai stalo teniso žaidimą be stalo, be rakečių ir be sviedinėlio. Buvo ir paguodos premija.

Vertinimo komisiją sudarė direktorius A.Šmitas, mokytojos Livija Bataitienė bei Živilė Grodbergienė ir abiturientės Inga Bitautaitė bei Violeta Grigutytė.

A b i t u r i e n t ū š i m t a d i e n i s

buvo pradėtas nepr.Lietuvoje. Jo neužmiršo ir mūsų gimnazija. Apie šimtadienio kilmę ir kelią į mūsų mokyklą papasakojo abiturientas Arvydas Herbistas š.m. lapkričio 9 vakare, atidarydamas tą renginį Hüttenfeldo evang.parašijos namų salėje. Buvo susirinkę vyresniųjų klasių mokiniai, mokytojai ir negausūs svečiai. Anot kalbėtojo, po tokios šventės abiturientai pasitraukia į klauzūrą - susikaupia ruošimuisi egzaminams. Šiemet abiturientų penketas: Inga Bitautaitė, Daiva Korintaitė, Arvydas Herbistas, Steponas Kairys ir Akselis Tydeksas. Kai jie savo "testamente" dvyliktokus išvadino miegaliais, tinginiais, playbojais, nesugyvenamais keistuoliais, stikliuko mėgėjais ir panašiais vardais, siūlydami subresti ir į gyvenimą blaiviau žiūrėti, tai apjuodintieji dar taikliau ir kandžiau atsikirto, sakydami, kad jie atėjo į vakarą kaip kviesti svečiai, bet vietoje draugiško priėmimo buvo išplūsti ir "išloti". O kas gi tie "ponai" abiturientai? Mergaitės vilioja savo jauną klasės globėją. Kai viena jų gavo autovairuotojos teises, Hüttenfeldo gyventojai bijo vaikus į gatvę išleisti. O vyriškoji lytis? Vienas labai ėdrus, visados česnakais "veža", kitas neblaivus su katėmis naktį traukia serenadas po mergaičių bendrabučio langais. Žodžiu, šiemetiniai abiturientai neturi nieko dora palikti, todėl ir testamentinio palikimo dvyliktokai atsiskako. To nepaisant, vis tik buvo jiems perduotas abiturės raktas (į žinių pasaulį).

Abiturientai nusifotografavo su savo klasės auklėtoju ir, atlyžę, įteikė savo įpėdiniams dovanų. Iš pradžių po tikrą niekelį. Kai apdovanotieji parodė nepasitenkinimą, tai pridėjo mergaitėms po dėžę saldinių, o vaikinams - po butelį. Mokyt.Br.Lipšienė paskelbė ir įteikė abiturientams pusatestačius su pažymiais iš žioplologijos, sapnologijos, flirtologijos ir pan."disciplinų". Dvyliktokai irgi neliko skolingi. Jie apdovanojo abiturientus ir jų auklėtoją Kochą karikatūriniais paveikslais.

Svaitymasis šamojais dar tuo nesibaigė. Inga Bitautaitė ir Daiva Korintaitė, parafrazuodamos Maironio baladę apie Čičinską, sarkastiškai apibūdino savo įpėdinius ir mokytojus. Daug juoko sukėlė St.Kairio ir Aks.Tydekso nesuderintų balsų duetas.

Įteiktos dovanos šio pobūvio pagrindiniam mecenatui tėv.Alf.Bernatoniui ir mergaičių bendrabučio vedėjai Genei Venckuvienei (gimtadienio proga). Rožėmis apdovanotos abiturientus egzaminams ruošiančios mokytojos Br.Lipšienė ir M.Schuldes bei šį pobūvį surengti padėjusi Eug.Lucienė.

Kiekvienas abiturientas paskaitė eilėmis (jau visiškai rimtai) surašytą savo credo ir pasirašė sienoje iškabintoje drobėje. Programa baigta bendru valsu.

Vaišintasi šaltais užkandžiais, įvairiais gėrimais ir spektakliškai į salę įneštais žėrinčiais ledais.

Abitūros egzaminai raštu bus laikomi vasario 20, 21, 24 ir 25.

atšvestos gruodžio 13. Vakare gimnazijos valgyklos salėje prie šventiška padengtų stalų susėdo per 160 asmenų. Iškilmes pradėjo nuolatinis jų ruošėjas kun. Fr. Skėrys. Pasveikinęs garbinguosius svečius ir visus dalyvius, kalbėdamas vokiškai, apibūdino Lietuvos bei gimnazijos padėtį ir pastarosios paskirtį.

Kalėdų evangeliją (Luk.2, 1-20) perskaitė abiturientas Arvydas Herbistas. Po kun. Skėrio sukalbėtos maldos skautai gražiomis apeigomis uždegė ant stalų žvakutes. Prieš tai iš Šiaurės Amerikos, Pietų Amerikos, Australijos ir Vokietijos kilę skautai - D. Dambrauskaitė, L. Šležaitė, J. Venckus, D. Navickaitė ir V. Jocys - deklamavo tų kraštų lietuviams būdingus kalėdinių nuotaikų eilėraščius. Skautus toms apeigoms paruošė tuntininkė Meilė Mickienė bei Genė Venckuvienė. Kalėdų eglutės žvakutes uždegė kun. Fr. Skėrys, vicedir. R. Tesnau, inž. J. K. Valiūnas, Vokietijos LB pirmininkas inž. J. Sabas ir mokinių komiteto pirmininkas J. Freteris.

Vicedirektorius Ronaldas T e s n a u apibūdino Kūčias kaip šeimyninę šventę, bet kviečiami ir svečiai. Šiemetinių šventės džiaugsmą temdo dviejų mokytojų netekimas: vasarą mirė Herbert Hüter, o vakar palaidojome Edmundą Kaciucevičių. Bet gyvenimas eina toliau. Auga berniukų bendrabučio sienos. Vėliau bus pagerintas ir mergaičių bendrabutis. Tada ir gyvenimas bei darbas čia pagerės. Maždaug tą patį pakartojo ir vokiečių kalba.

Kalbas pasakė - dėl ligos negalėjusio atvykti Kuratorijos valdybos pirmininko tėv. Alf. Bernatonio paprašytas išdininkas Jonas K. Valiūnas, Hesseno socialinių reikalų ministerijos pareigūnė Bröning (perdavė Hesseno krašto vyriausybės bei ministerio A. Clauss sveikinimus), Hüttenfeldo evang. kun. Meier-Dörken, Lampertheimo katal. klebonas kun. Hammerich, Hüttenfeldo pradž. mokyklos vedėjas.

Prie eglutės sustojusį R. Tesnau ir J. K. Valiūno ėjo visų klasių auklėtojai su seniūnais, dalinosi paplotėliais, pasikeisdami linkėjimais. Tuoj sujudo visa salė. Kiekvienas stengėsi susitikti su artimiausiais draugais. Kai visi grįžo prie stalų, griebėsi doroti 12 tradicinių patiekalų.

Graži ir gausi buvo meninė programa. Muzikos mokyt. Arvydo P a l t i n o išlavintas ir pianinu palydimas mišrus mokinių choras darniai pagiedojo 5 kalėdines giesmes lietuvių, vokiečių ir anglų kalbomis. Tomis pat kalbomis deklamavo eilėraščius Lina Kijauskaitė ir Tanja Griunvaldaitė. Audra Kalvaitytė giedojo solo, o mažieji Martinukas su sesute Laimute Lipšiuakai maloniai nustebino duetu - Gul šiandieną ir Eglele tu žalioji. Tada nušvitusiu veidu pasirodė direktorius Andrius Š m i t a s . Per salę perėjo žinia, kad jo žmona Marija ką tik pagimdė dukrelę. Choras ir visa salė pakiliai sugiedojo Ilgiausių metų ir sveikino laimingus tėvus ir prieš parą iš JAV-bių atskridusią ir dabar senele tapusią Elena Dambriūniene.

Meninė programa buvo tęsiama. Pačių jauniausių (5-9 klasės) devynių mokinių orkestrėlis gražiai pagrojo - Skambėk varpeli. Gerai susidainavęs dešimties mergaičių chorelis padainavo porą anglišku dainelių. 14-kos instrumentų mokinių orkestras pradžiuogino kalėdinių melodijų pyne. Galingai skambėjo choro ir visos salės giedama - Sveikas, Jėzau, gimusis. Meninę programą užbaigė 7-ių mokinių padeklamuotas kalėdinių eilėraščių derinys. Poetų Brazdžionio, Putino ir kt. eiles parinko ir deklamuotojus paruošė mergaičių bendrabučio vedėja G. Venckuvienė. Deklamavo I. Bitautaitė, D. Korintaitė, V. Jocys, J. Venckus, I. Povilianskaitė, G. Diavaraitė ir S. Vanagūnaitė.

Į salę su dovanų maišais įvirtęs Kalėdų senis (Juozas Sabas), gerokai pakedeno kiekvieną klasę ir mokinius iš visų pusių ir tik po to išdalino dovanas. Mokytojai ir kitas personalas džiaugėsi, kad jų atžvilgiu šiemetinis senelis buvo atlaidesnis negu kitamet būdavo. Kun. Fr. Skėrys dėkojo visiems prakalbininkams, meninės programos ruošėjoms ir atlikėjams, vi-rėjoms, o ypač rėmėjams, savo aukomis įgalinusiems šias puikias Kūčias surengti.

----- xXx -----

LIETUVIŲ KULTŪROS INSTITUTO SUVAŽIAVIMAS

arba mokslinė konferencija įvyko spalio 18-20 Hüttenfelde. Nusistovėjusia tvarka pirmą dieną buvo skaitomos ir aptariamios paskaitos, o antrą dieną visuotinis narių susirinkimas svarstė organizacinius reikalus. Prasidėjo vakariniu pažmoniu Seefeldo svetainėje, kur prelegentai ir nakvojo.

Šeštadienį (spalio 19) rytą į tėvo A. Delpo centro salę susirinko 25 asmenys. Renginį atidarė LKI vedėjas vyr. mokyt. Vincas B a r t u s e v i č i u s, M. A. Pasveikinęs senus ir naujus dalyvius, glaustai apibūdino LKI darbus. Įkurtas prieš 5 metus, Institutas šiandien susirinko į 5-tą konferenciją. Darbą pradėjo ne dideliais šuoliais, bet mažais žingsniais: išleistos 6 knygutės, sutelkta 5.000 knygų lituanistinė biblioteka, renkama medžiaga archyvui, užmezgti ryšiai su vokiečių bibliotekomis ir pan. įstaigomis. Su pagarba ir dėkingumu prisiminti vieną LKI steigėjų ir uolų bendradarbį kun. A. Rubiką ir sunkiai sergantį dr. A. Gerutį, ku-

ris dalį savo turtingos bibliotekos jau padovanojo LKI. Padėkojęs visiems, prisidėjusiems prie Instituto kūrimo ir jo vystymo, pranešė, kad paskaitas skaitys trys nauji prelegentai. Priešpiet dvi paskaitos bus skaitomos lietuvių, o popiet trys vokiečių kalba.

Pirmasis paskaitininkas dr. Kajetonas J. Č e g i n s k a s (München) aptarė Didž. Vilniaus seimo vaidmenį lietuviškos demokratinės minties raidoje jo 80 metų sukakties proga. Tautinė ir demokratinė mūsų savimonė vystėsi pamažu. 1831 sukilimas vyko unijinės Lietuvos šūkiu. 1863 sukilime dar kovojama po bendra Lietuvos-Lenkijos vėliava, bet jau pradeda reikštis separatistinės nuotaikos. Tik 1905 Didysis Vilniaus seimas pareikalavo atskiros demokratinės Lietuvos etnografinės sienos. Jo sušaukimą įgalino rusų pralaimėtas karas prieš japonus. Nors revoliucinio pobūdžio riaušės buvo žiauriai nuslopintos, bet caras buvo priverstas suteikti daugiau laisvių, kuriomis pasinaudojo ir lietuviai Didž. Vilniaus seimui sušaukti. Suvažiavo apie 2.000 atstovų. Išryškėjo susiskirstymas partijomis, kurios tačiau surado bendrą kalbą ir priėmė nutarimą reikalauti Lietuviai autonomijos su seimu Vilniuje. Tą nutarimą pagilino 1917 Vilniaus konferencija ir 1918 Vasario 16 Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas. D. Vilniaus seimas parodė, kad krašto likimą spręsti iš bajorijos iš savo rankas perėmė liudies kilusi inteligentija, pasirinkdama demokratinį kelią. Per diskusijas prelegentas paryškino savo paskaitos mintis.

Prof. dr. Gerhardas B a u r a s (Bielefeld), sociologas ir etnografas, nušvietė papročių teisės reikšmę lietuvių valstiečio gyvenime. Valstybė neįstengia įstatymais sunormuoti visų piliečių santykių. Spragas užpildyti tenka papročių teisei. Didieji Lietuvos kunigaikščiai, prisijungę plačias sritis rytuose, sukūrė labai margą etnografinių ir tautinių požiūriu valstybę. Lietuvos statutas normavo feodalų santykius. Valstiečiai rėmėsi papročių teise, kurią kuria bendras žmonių gyvenimas ir darbas. Lietuvoje iš seno buvo gyvenama kaimuose, turinčiuose bendras ganyklas, pirtis, kelius. Kadangi nebuvo socialinio aprūpinimo valstybiniu mastu, žmonės turėjo patys apsirūpinti: padėti padegėliams, šelpti elgetas ir pan. Tyrinėdama papročių teisės atsiradimą ir funkcionavimą, Lietuvos teisininkų draugijos Šiaulių skyrius 1937 paruošė 105 klausimų anketą, kurią atsakė labai seni žmonės, dar ėję baudžiavą, arba kurių tėvai bei seneliai yra dalyvavę XIX a. sukilimuose. Prelegentas papasakojo, kaip šeimos teisė tvarkė šeimos santykius, ryšius tarp kaimynų. Kasdieninis žmonių gyvenimas buvo tvarkomas daugiau papročių, negu įstatymų.

Dr. Povilas R e k l a i t i s (Weimar b. Marburg) paskaitoje "Motiejus Strykovskis - lenkų poetas ir Lietuvos istorikas - Lietuvos Didž. Kunigaikštystės eiliuotosios kronikos iš 1577 išspausdinimo proga" supažindino klausytojus su M. Str. biografija, jo veikla ir mecenatais Lietuvoje, išskeldamas naujai Varšuvos valst. archyve surastą M. Str. 1575-1577 Slucke (netoli Minsko) lenkų kalba eilėmis parašytos Lietuvos istorijos rankraštį "Apie garbingosios lietuvių, žemaičių ir rusinų tautos pradžią, kilimą ir narsumą, jos karo žygius ir vidaus reikalus". Šis didžiulis renesanso epochos veikalas, jį 1978 Lenkijoje išspausdinus gražia knyga, tapo visiems prieinamas. Ligšiol istorikų naudojama tebuvo prozine lenkų kalba parašytoji ir 1582 Karaliaučiuje išspausdintoji M. Strykovskio "Lenkiškoji lietuvių, žemaičių ir visos Rusijos kronika" bei jos vėlesnės laidos. Taigi dabar išspausdintoji eiliuotoji M. Str. Lietuvos istorija yra autoriaus ankstyvesnis darbas, bet savo turiniu originalus, parašytas stipresniu susižavėjimu Lietuvos praeitimi. Tai būtų savotiška senovinės Lietuvos ILIJADA, jei būtų lietuvių ne lenkų kalba. Ir šitame veikalas netrūksta M. Str. būdingų jo paties etnografinių stebėjimų, pvz. pasakoja, kuriose Prūsijos vietose jis girdėjęs lietuviškai ar prūsiškai kalbant. Turi taip pat į lenkišką tekstą įterptų lietuviškų žodžių bei sakinių (priežodžių).

Prof. dr. Manfredo K l e i n'o (Bielefeld) paskaita apie elgetas ir elgetavimą lietuvių tautosakoje buvo lyg ir prof. G. Bauro paskaitos tęsa. Įspėjo, kad ribosis tik XIX ir XX a. patarlėmis bei priežodžiais.

Panaikinus baudžiavą, atsirado daug elgetų. Mėgiamausias jų vietos buvė priė bažnyčių, ypač per atlaidus. Rodydami tikras ar netikras negales bei žaizdas, maldaudavo ir gaudavo maisto bei pinigų. Už tai atsilygindavo maldomis ir giesmėmis. Prelegentas lietuviškai paskaitė daug priežodžių ir patarlių apie elgetas ir darė išvadas apie vyravusią socialinę padėtį. Buvo manoma, kad tik koks 1/4 visų elgetų buvo tikri invalidai, o kiti - apsimėtliai. Tad nenuostabu, kad visuotinė nuomonė apie elgetas buvo prasta. Tai atsispindėjo ir paskaitininko parinktuose patarlėse bei priežodžiuose.

Per diskusijas pastebėta, kad elgetos ne tik rinkdavo išmalda, bet atlikdavo ir kitas funkcijas, pvz. perduodavo žinias, aprūpindavo gyduolėmis, užkalbėdavo ligas ir t. t.

Paskutinę paskaitą skaitė istorikas dr. Eberhard D e m m (Paryžius) apie Vokiečių-lietuvių draugiją (Deutsch-Litauische Gesellschaft) 1917-1918. Jos steigėjas ir vadovas buvo Lietuvos dvarininkas baronas von der Ropp, sugebėjęs pritraukti daug vadovaujamų Vokietijos po-

litikų. Tikrų lietuvių joje nebuvo, bet daug žymių Lietuvos vyrų (A.Smetona, St.Kairys, Šaulys, vysk.Karevičius ir kt.) bent kurį laiką ją rėmė. Savo tikslų užsieny siekti von der Ropp buvo ikūres Rusijos nerusiškų tautų lygą.

Per I pas.karą vokiečiai buvo į Rusiją giliai įsiveržę. Pabaltijį jie buvo numatę aneksuoti ir germanizuoti. Bet buvo ir nuosaikiau galvojančių politikų bei partijų. Jie siūlė leisti Pabaltijo tautoms sukurti savas valstybes, bet susirišusias su Vokietija politiniais, ūkiniais ir kt. ryšiais. Tų tikslų siekė ir von der Roppo Vokiečių-lietuvių draugija. Jos Lietuvos valstybės koncepciją vėliau atmetė Lietuvos taryba. Baronas von der Ropp buvo privirstas savo draugiją likviduoti.

Po šios paskaitos persikelta į gimnaziją, kur mokiniai, vadovaujami mokytojų A.Paltino ir Živ. Grodbergienės, suruošė liet.folkloro vakarą su tautiniais šokiais, choro dainomis ir orkestro muzika. Koncertas ypač domino prelegentus vokiečius, kurie dar nebuvo girdėję mūsų liaudies dainų ir stebėję tautinių šokių. Koncerto klausėsi ir tą dieną savo suvažiavime dalyvavę mokinių tėvai. Vėliau rezgėsi draugiški pokalbiai prie alučio ir vynelio.

Spalio 20 (sekmadienį) rytą LKI nariai sugužėjo į visuotinį susirinkimą. Jį atidarydamas, LKI vedėjas V. B a r t u s e v i č i u s, pastebėjo, kad po 5-rių veiklos metų matome, jog Instituto įsteigimas buvo reikalingas ir naudingas. Jis gauna įvairių siūlymų. Dr.A.Gerutis atsiuntė 1.000 tomų ir siūlo daugiau, tėv.Alf.Bernatoniš nori perduoti savo kultūrinį lobį. Praėjusio susirinkimo protokola perskaitė dr.K.J.Čeginskas. Išklaustas ir knyginko Artūro Hermano pranešimas raštu: jau sukataloguota 1.500 knygų, kurios įtrauktos į Heidelbergo universiteto ir Herderio instituto Marburge bibliotekas. Lietuviškų knygų leidyklos siunčia savo leidinius. Siūlė leisti knygeles vokiečių kalba. Finansų apžvalgą pateikė kontrolierius Petras Odinis.Valdyba atleista nuo atsakomybės. LKI nariai 11 val. dalyvavo Vasario 16 gimnazijos kas sekmadienį vykdomame Lietuvos trispalvės pakėlime bei pamaldose. Išvažinėjo po bendrų pietų.

L i e t u v i š k o j o j a u n i m o s e m i n a r a s

Vokietijos liet.jaunimo sąjunga š.m. lapkričio 29 - gruodžio 1 Romuvoje buvo surengusi politinį seminarą ir metinį suvažiavimą. Lapkričio 29 vakare su jaunimu susitiko Ackermano bendruomenės politinio švietimo referentas Walter K l o t z l .

Lapkričio 30 rytą gimnazijos kapelionas kun.Jonas D e d i n a s paryškino laisvės skirtumus Vakarų kultūroje ir marksistinėje civilizacijoje. Vakaruose laisvė yra priemonė įgyvendinti tiesą, kuri parodo, kiek kurie dalykai asmens vertingumui (pagal Evangelijos normas) tikrai būtini, kurie apeinami. Liberalizmo (sąjūdžio už laisvę) dėka Vakaruose aiškiai atskirtos: absoliutistinė savivalė ir žmogų įpareigojanti laisvė (laisvė ne tik nuo ko, bet ir kam). Marksizmas irgi kalba apie laisvę, tačiau tai mokslinės logikos stoka, nes materializmo dialektikoje viskas (ir žmogaus alternatyvos) esą materijos dėsniais determinuota (iš anksto nustatyta), t.y. žmonės ne savo asmens vertei laisvi, o kompartijos įkinkomi į nevalaisvę: būtinai tarnauti komunizmo tariamai pergalei.

Antrasis prelegentas filologas Vytautas M a c k e v i č i u s, savo amžiumi artimas jaunimui, prieš 6 metus nuo sovietinio laivo pasišalinęs, dėstė apie žmogaus teisių ir tikėjimo laisvės pažeidimus Lietuvoje. Sovietinė konstitucija teikia piliečiams daug laisvių, bet jos negalioja tais atvejais, jei naudojimas jomis kenkia sovietinei sistemai. Tai labai skaudžiai patiria disidentai, kurių Lietuvoje daugiau, negu kitose sovietų respublikose. Nuolat rusenąs lietuvių nepasitenkinimas prasiveržia demonstracijomis ir maištais. Taip atsitiko per vengrų, čekoslovakų ir lenkų sukilimus, per Kalantos susideginimą 1972.

Antras masinis nepasitenkinimo pareiškimo būdas yra protestai, kuriuos pasirašo dešimtys ir šimtai tūkstančių žmonių. Todėl Maskva į pabaltiečius žiūri įtariai. Lietuvoje disidentizmas masinis, o Latvijoje ir Estijoje individualus, todėl lengviau sutramdomas. Suminėjo prelegentas ir liet.pogrindžio spaudą. Kvietė klausytojus nevengti kultūrinės bei politinės veiklos ir stiprinti savo tautiškumą. Vyko gyvos diskusijos.

Vakare jaunimas linksminosi. Sekmadienį (gruodžio 1) visuotinis susirinkimas pakeitė Vokietijos LJS valdybos pirmininką: vietoje pasitraukusios abiturientės Ingos Bitautaitės išrinktas stud.Romanas Dirgėlas iš Ludwigshafeno. Gener.sekretorium pasiliko Rimantas Gumuliauskas iš Düsseldorfo, išdininku - Vasario 16 gimnazijos mokinys Joachimas Freteris.

L i e t u v i ū l i t e r a t ū r o s b ū r e l i s

Š.m. spalio 11-13 Annaberge susipažino su iš Lietuvos kilusio Nobelio premijos laureato Czeslaw M i l o s z kūryba. Remiantis jo romanu ISOS SLĖNIS aptarti lietuvių ir lenkų santykiai, skirtingi bajorijos ir ūkininkų patyrimai, gamtos vaidmuo jaunuolio išsivystimui. Stud.Artūras Panceris supažindino su Milosz asmeniu ir kūryba; kiti dalyviai pristatė kitus veikalus. Bendrai buvo aptarta "Isos slėnis" bei keletas jo eilėraščių. Prieš suva-

žiavimą buvo nusiųsti autoriui klausimai, į kuriuos jis labai nuoširdžiai atsakė. Sekantis Būrelio suvažiavimas įvyks 1986 balandžio 11-13 Annaberge, į kurį jau dabar kviečiame visus literatūros mėgėjus. Artėjant Levos Simonaitytės 90 metų sukakčiai, norime susipažinti su jos romanu "Aukštųjų Šimonių likimas" bei palyginti jos ir Sudermano rinkinio "Litauische Geschichten" veikėjus. Pasiruošimui dar trūksta šio romano egzempliorių. Kas gali juos paskolinti? Norintieji dalyvauti, prašomi kreiptis į A.Hermann'ą: C.M.v.Weber-Str.14, 6901 Bammental (tel.06223-40694).

M I R U S I E J I

Z e n o n a s DAMBRAUSKAS, VLB Bad Zwischenahno apylinkės narys, mirė 1985 lapkričio 3 Oldenburge. Palaidotas lapkričio 6 Oldenburg-Ohmstedte kapinėse. Buvo gimęs 1946 rugpjūčio 1 Vokietijoje.

S t a s y s KUNDROTAS, VLB Romuvos apylinkės narys, mirė 1985 liepos 9 Vechtoje. Palaidotas liepos 12 Vechtos kapinėse. Buvo gimęs 1899 sausio 14 Kuršėnuose. Savanoris kūrėjas. Vokietijoje, išėjęs į poilsį, keletą metų gyveno Romuvoje ir savanoriškai dirbo Vasario 6 gimnazijoje. Priartėjęs senatvei, persikėlė į Vechtos senelių prieglaudą, kur išgyveno iki mirties.

P r a n a s LEŠKEVIČIUS (Franz Leschkewitz), mirė 1985 XI.9 Berlyne, sulaukęs 80 metų amžiaus. Laidotuvių apeigos atliktos lapkričio 18 Wilmersdorfo krematoriume. Liko duktė Nijolė Schwarzahns su šeima. Žmona Marta Leškevičienė, VLB Berlyno apylinkės narė, mirė 1976 kovo 8 irgi Berlyne.

S t a s y s MOTUZAS mirė 1985 lapkričio 23 Vechtoje. Kun.dek.V.Šarka lapkričio 27 Vechtos senelių prieglaudoje atlaikė gedulo pamaldas ir tą pačią dieną laidojimo apeigas Vechtos miesto kapinėse. Buvo gimęs 1898 vasario 4 Valdomuose, Šiaulių apskr. Savanoris kūrėjas, Gruzdžių valsč. viršaitis. Daug metų gyveno Vechtos senelių prieglaudoje. Pasižymėjo dailiais medžio drožiniais ir gražiu lietuvių atstovavimu vokiečiuose.

A l b e r t a s GERUTIS, dr.jur., Šveicarijos LB garbės ir Lietuvos diplomatinės tarnybos narys, Vokiečių-Pabaltiečių draugijos garbės pirmininkas mirė 1985 gruodžio 1. Atsisveikinimas su velioniu įvyko gruodžio 5 Šveicarijos sostinės Bremgarteno krematoriumo koplyčioje, kurią pripildė per šimtas lietuvių, šveicarų ir kitų tautų žmonių. Karstas, uždegtas lietuviška trispalve ir apsuptas 8-ių gražių vainikų - Vokietijos LB ir Vasario 16 gimnazijos, Šveicarijos LB, Lietuvos diplomatinės tarnybos, Pabaltijo draugijos, Laisvojo pasaulio latvių ir kt., skendo gėlėse. Šonuose stovėjo tautiniais drabužiais apsirengę Vasario 16 gimnazijos mokiniai. Šermenims vadovavo dr.Hofer-Dargužas.

Pradžioje, įtarpuose tarp kalbėtojų ir gale gedulingas melodijas grojo fleita su vargonais. Visi kalbėtojai dėkojo našlei Elenai Gerutienei už ištikimą draugystę velioniui per ilgą gyvenimą, ypač už uolų jo slaugymą priešmirtiniais mėnesiais, ir reišė užuojautą. Lietuvos diplomatinės tarnybos ir jos šefo dr.St.Bačkio vardu kalbėjęs Lietuvos atstovas prie Vatikano Stasys Lozoraitis pabrėžė, kad velionis ir kaip diplomatas, ir kaip lietuvis patriotas tobulai atliko savo pareigas. Jis paliko mums ne tik savo archyvus ir raštus, bet ir pavyzdį, kaip reikia tarnauti tautai.

Šveicarijos LB valdybos pirmininkas Narcizas Prielaida nurodė, kad tuoj po karo G., kiek galėdamas, padėjo Šveicarijoje atsiradusiems tautiečiams. Dirbo LB ir šveicarų bei tarp-tautinėse organizacijose.

Vokietijos latvių atstovas mag.jur. Adolfas Šildė atvyko net iš Mūnsterio/Westf. Anot jo, dr.G. visur buvo primus inter pares. Latviai labai vertina, kad velionis, dar būdamas nepilnametis, kovojo latvių savanorių gretose. Vėliau Berlyne dirbo kaip visų Pabaltijo valstybių telegramų agentūrų atstovas. Perskaitė ir Vokietijos estų atstovo Bonnoje dr.Reisenberg atsisveikinimo raštą.

Vokietijos LB, Vasario 16 gimnazijos ir Lietuvių kultūros instituto vardu atsisveikino Justinas Lukošius. Velionis, anot V.Kudirkos, buvo stulpas, kuris stipriai rėmė Šveicarijos, Vokietijos ir visos lietuvių išeivijos veiklą. Mes jį kviesdavomės, kai reikėdavo svarbaus atstovavimo. Ir jis niekad neatsisakydavo. Dabar į to stulpo vietą reikės ne vieno, bet kelių stulpų.

Vokiečių-Pabaltiečių draugijos (Baltische Gesellschaft) lietuvių sekcijos pirmininkas dr. Jonas Norkaitis atsisveikinimo žodį tarė tos draugijos ir Europos lietuviškųjų studijų savaitės rengėjų bei dalyvių vardu. Velionis neturėjo laimės būti oficialiai pripažintas Lietuvos atstovu tame krašte. Jis turėjo įieškoti kitų kelių tarnauti savo tėvynei ir juos rado. Buvo vienas Vokiečių-Pabaltiečių draugijos Vokietijoje steigėjų ir jos ilgametis pirmininkas. Jis buvo ir dažnas Liet.stud.savaičių prelegentas. Gal tik jo dėka Savaitės tapo visų lietuvių kultūrine institucija.

Kun.dr.Jonas Juraitis sukalbėjo Garbė Dievui Tėvui ir kartu su visais - Tėve mūsų bei Amži-

VASARIO 16 GIMNAZIJA JIEŠKO BERNIUKŲ BENDRABUČIO VEDĖJO

nuo 1986 rugsėjo 1. Reikalingas mokytojo arba auklėtojo diplomas. Alga pagal BAT. Besidomintieji prašomi kreiptis: Litauisches Gymnasium, D-6840 Lampertheim 4, Tel.06256-322.

N u m a t o m i r e n g i n i a i 1986

Vasario 15 - centrinis Vasario /6 minėjimas Hüttenfelde (Bürgerhaus) su plačia programa.

Kovo 1 - Vokietijos LB tarybos narių suvažiavimas Romuvoje.

Liepos 27 - rugpjūčio 10 - lietuvių vaikų vasaros stovykla Romuvoje (Hüttenfeld).

Liepos 26 - rugpjūčio 3 - XXXIII Europos lietuviškųjų studijų savaitė Salzburge (Austrija). Kreiptis į: Frau Irena Joerg, A-Wenns 6473, Pitztal, Tirol.

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o :

Dr. med. K. ir R. Ašokliai iš Ulmeno -----	600,--DM
Veronika Sutkuvienė iš Bad Kreuznacho ir Jan Roggeveen iš Olandijos (Benthuizen) po	200,--"
Dr.H.Dolles iš Lauingeno, Alfonsas Samušis iš Richmond Hill, N.Y. USA, Heinz Ulpins iš Mannheimo ir Paulius Lokys iš Darmstadto po -----	100,--"
Ona Linderienė iš CH-Berno, XY iš Bonnos, kun.Petras Girčius iš Remsedes, Antanas Kundrotas iš Pforzheimo, Sigismund Blum iš Düsseldorfo po -----	50,--"
Povilas Baužys iš Horbo -----	35,--"
Edv.Kasperavičius iš Griesheimo, Martin Sprogies iš Schwetzingeno ir Petras Čiapas iš Weilheim-Tecko po -----	20,--"
Walter Teperis iš Oldenburgo i.O. -----	11,50"
Tadas Sartorius iš Lindenfelso -----	11,--"
Dr.Povilas Reklaitis iš Weimar-Lahn 2 ir J.Uszpurwies iš Pulheimo po -----	10,--"
Dipl.inž.Stasys Kungys iš Kalifornijos, USA 20,-- US dol. -----	51,20"
Jonas Tomkus iš Boulogne Billancourt (Prancūzija) 50,-- FF -----	15,88"

Ačiū.

G a u t a p a m i n ė t i :

VOKIETIJOS LIETUVIAI 1986: asmenys, organizacijos, įstaigos. Sudarė Vincas Bartusevičius. Lietuvių kultūros instituto leidinys Nr.6. Kaina 5 DM. Leidėjas rašo: "Šioje knygelėje rasite surašytas visas šiuo metu veikiančias lietuviškas organizacijas ir įstaigas Vakarų Vokietijoje. Teikiama informacija apima organizacijų ar įstaigų pavadinimus, įsteigimo metus, tikslus, adresus, padalas, valdomuosius organus, vadovaujančius žmones, leidinius, renginius. Gale pridėti kai kurių profesijų atstovų ir svarbesniųjų įstaigų užsienyje adresai". Labai naudinga 250 asmenvardžių rodyklė. Knygelė 44 psl.

BALTISCHES JAHRBUCH 1985 - Pabaltijo metraštis vokiečių kalba. 200 psl. Metinis Pabaltiečių krikščionių studentų sąjungos (Annaberger Str.400, 5300 Bonn 2) leidinys. Redaguoja Arthur Hermann (C.M.v.Weber-Str.14, 6901 Bammental), Andrejs Urdze ir Dainuvite Urdze. Kaina - minim.10 DM. Pageidaujamos aukos. Pagrindinės temos: Savimonė (Selbstfindung), visuomenė (Gesellschaft), kultūra, dvasios gyvenimas. Rašo: Andrejs Urdze, Zeltīte Kļaviņš, Rita Dombrovskis, Ruta Sprogies, Sabine Betz, Thomas von Lüpke, Tabiņa Urdze, Juris Sils, C.Nipernaadi, Johann G.Kohl, Friedrich Scholz, Jola Schabenbeck-Ebers, Povilas Reklaitis, Vincas Bartusevičius, Arthur Hermann ir kt. Spausdinamos ištraukos iš Imants Ziedonis ir Czeslaw Milosz veikalų.

LIETUVIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJOS METRAŠTIS 1984/5 72 psl. su daugeliu mokytojų ir mokinių nuotraukų. Supažindina su mokslo programa, mokytojais bei mokiniais ir pastarųjų bendrabučiais, laisvalaikiais, saviveikla. Atskirai suminėti skautai, ateitininkai, nauja statyba, gimnazijos lėšos (palikimai, stipendijos). Sužymėti rėmėjų būrelių įnašai, pateiktas stambesniųjų aukotojų sąrašas, bendra mokyklos ir bendrabučių 1984 piniginė apyskaita ir mokinių sąrašas.

KRIVŪLĖ 1985 lapkritis Nr.2 (42). Leidžia Vak.Europos lietuvių sielovada Bad Wörishofen. Spausdinama neperiodiškai. Redaguoja kun.Br.Liubinas (Carl Theodor Str.11, 6710 Frankenthal, V.Vokietija) ir V.Natkevičius. 56 psl. Gausiai iliustruotas. Rašo: Išeivijos liet. katal.vysk.Paulius A.Baltakis, OFM, Lietuvos vyskupai ir vyskupijų valdytojai, M.Šmitienė, J.Kavaliūnas, Vytautas Kazlauskas, J.Vidzgiris, Audrys Bačkis, B.Liubinas ir kt.

Vokietijos LB Valdyba, D-6840 Lampertheim 4, Romuva Tel. 06256-322
Sąskaita banke (Bankverbindung): Deutsche Bank Weinheim, BLZ 670 700 10 Konto-Nr.5817978